

la Espero

1989:2

SVENSKA

ESPERANTOTIDNINGEN

Norrköping i pingst blir Svenska Esperantoförbundets kongresstad.
"Arbetets museum" mitt i Norrköping (foto S. Samelius) får symbolisera
Norrköping och esperantokongressens arbetsessioner.

La Espero

Organ för Svenska Esperantoförbundet

Adress: EsperantoCentro, Brunnsgratan 21, 111 38 Stockholm,
tel. 08-11 74 34

Ansvarig utgivare: Bertil Åkerberg

Redaktör: Karin Lindquist, Västermovägen 19, 732 49 Arboga,
tel. 0589-155 31

Sättning: Per Aarne Fritzon och Leif Nordenstorm

Utformning: Omnibus/Franko Luin

Tryck: EsperantoCentro, Stockholm 1989

Esperantoförbundet

Adress: EsperantoCentro, Brunnsgratan 21, 111 38 Stockholm,
tel. 08-11 74 34

Öppettider 1989: Vintertid alla vardagar, men säkrast måndag och
torsdag kl 11 - 13 och 17.30 - 19.

Postgiro: 20 12-3, Esperantoförbundet

Medlemsavgift 1989: Direktansluten medlem 125 kr. Familjemedlem
(utan tidning) 50 kr. Ungdomsmedlem 50 kr.

Enbart prenumeration: 125 kr. Gåvoprenumeration till utlandet: 65 kr.
Prenumerationsavgift för *La Espero* ingår i medlemsavgiften.

Medlemmar under 30 år är samtidigt medlemmar i Sveriges Esperantis-
ters Ungdomsförbund och får dess tidning *Kvinpinto*. Om du inte får
den, meddela ditt födelseår till EsperantoCentro.

INTERNACIA KORESPONDA SERVO

helpos al vi trovi korespon-
danton/-inon, amikon/-inon
aŭ partneron/-inon.

Por pluraj informoj sendu
unu internacian respond-

kuponon al
Box 163 Stm. "A"
DOWNSVIEW,
Ont M3M 3A3
Kanado

Donacoj

Rune Ekmark, Sandviken	100:-
Claes-Göran Ingstedt, Vällingby	100:-
Henry Almar, Trollhättan	75:-
Malte Smith, Kävlinge	200:-
Evert Andersson, Västerås	100:-
Margit Rudolphson, Karlskrona	100:-

Klubo Cent

Ruben Enocson, Solna	100:-
----------------------	-------

SEFs styrelse

Ordförande: Karin Lindquist, Västermovägen 19, 732 49 Arboga,
tel. 0589-155 31 (*La Espero*, nordiskt samarbete)

Vice ordförande: Märtha Andréasson, Tolsered Pl. 2265, 425 90 Hisings
Kärra, tel. 031-57 11 33 (Årskongresser, ekonomifrågor)

Sekreterare: Ulla Luin, Myggdalsvägen 123, 135 42 Tyresö,
tel. 08-712 82 91 (kansliet, massmedier)

Kassör: Börje Andersson, Ingegatan 4A, 541 50 Skövde,
tel. 0500-12205 (massmedier)

Styrelseledamot: Kerstin Rohdin, Fack 142, 579 00 Högsby,
tel. 0491-20461 (turnéer, bibliotek)

Styrelseledamot: Bertil Andreasson, Södra Rörum Pl. 455, 242 94 Hörby,
tel. 0415-501 52 (utbildning, nordiskt samarbete)

Styrelseledamot: Haldo Vedin, Jordbrogatan 57, 603 64 Norrköping,
tel. 011-16 26 87 (intern.org.)

Suppleant: Ingemar Nordin, Mosebacke torg 8, 116 46 Stockholm,
tel. 08 - 41 46 37 (kansliet)

Suppleant: Leif Nordenstorm, Studentvägen 36, L:51, 75234 Uppsala
tel. 018 - 153362

Informationskommittén: Bernt Lindquist, Västermovägen 19,
732 49 Arboga, tel. 0589-155 31.

Esperantoförlaget

Postadress: Box 7502, 200 42 Malmö

Besöksadress: Möllevångsgatan 20B, Malmö

Telefon: 040-12 20 29

Postgiro: 578-5

Öppettider: 1 september - 15 maj: onsdagar 10 - 11, torsdagar 17 - 18.
Skriftliga beställningar expedieras under hela året.

Expedition: Wivi Nilsson

Styrelsens ordförande: Anita Lindblom.

Enhavo

- 20 Ibland vill man kunna tala med alla människor
- 21 Esperanto som ordpussel: lätt att lära sig pusselbitarna Esperantolärare drar till Wales för sin årliga konferens
- 22 Låt skolklasserna brevväxla med varandra Sommarkursen på Karlskoga folkhögskola 3 - 7 juli 1989
- 23 Behöver Afrika esperanto?
- 24 Esperantoförlagen i Sverige planerar ett rikt bokår 1989
- 25 TRA LA LANDO: Traditionell veckoslutskurs på Gullbrännagården Esperantistoj en Skövde nun rekordnombraj Nyhet för Södra distriktet Författarna och esperanto
- 26 Om esperanto på Stockholm Sheraton 12a Internacia Semajno
- 27 Språkundervisningen ger dåligt resultat i Japan
- 28 Tri manieroj labori Övernatta gratis
- 29 TRA LA MONDO: Svensk rektor vid kinesiskt esperanto-universitet I Nepal efter trettio år Ungdomskongress i Sverige Information på data Matematiker i Togo Universitetskurs i Mongoliet Mondkongreso pri psikiatrio Kurso en Jyväskylä
- 30 Nova katalogo pri Esperanto-poŝtmarkoj
- 31 Antoni Grabowski

*Ci tiun numeron kunredaktis
Leif Nordenstorm.*

Prezidanto:

Vi lever i en internationell värld

Problem som behöver behandlas i en världsomfattande skala ökar ständigt. Frågorna om ekonomisk utveckling, om demilitarisering, om hunger, om analfabetism, om miljön fordrar gemensam och likvärdig behandling. Dessa frågor diskuterar man i de flesta fall genom tolkar, vilket ofta resulterar i missförstånd och naturligtvis drar med sig avsevärda kostnader. Med hjälp av direkt kommunikation på ett gemensamt språk skulle detta resultera i effektiva lösningar.

Vid FN:s tredje session för nedrustning 1988 framförde det internationella Esperantoförbundet UEA sina synpunkter på språkfrågans betydelse för samarbete och förståelse mellan världens länder. UEA konstaterade också att språksituationen idag leder till diskriminering och sänkt kvalitet i många sammanhang, eftersom deltagare i internationella konferenser tenderar att utses med hänsyn till språkliga meriter snarare än insikter i det ämne som skall avhandlas.

Esperanto har fått marknadsvärde

Just nu håller man på att förverkliga planerna på ett internationellt universitet för vetenskap och teknik i Peking. Universitetet kommer att ha Esperanto som enda arbets- och studiespråk. Esperanto studeras på många universitet och hög-

skolor i Kina. Intresset från kinesiska studenter kommer därför säkerligen vara mycket stort, och de studenter som antas kommer därför att behöva ha mycket goda kunskaper i Esperanto. Det gäller naturligtvis även för studenter som kommer från andra delar av världen. Det betyder att det kommer att bli efterfrågan på Esperantokunnandet!

Ett holländskt dataföretag, BSO, arbetar med försök att lösa problemet med automatiserad översättning. Man arbetar med hjälp av ett brospråk, dvs man översätter från ett nationellt språk via brospråket till ett annat nationellt språk. En förutsättning är att brospråket är logiskt och regelbundet, dessutom exakt och nyansrikt. Därför var det ingen överraskning att man valde Esperanto. Även EG visar stort intresse för detta, eftersom det är av fundamental betydelse för en organisation med inte mindre än tio officiella språk.

Projektet betraktas som mycket lovande och innebär en dramatiskt ökad efterfrågan på välutbildade esperantister. För språkforskare håller kunskaper i Esperanto på att bli hårdvaluta.

Karin Lindquist

Ibland vill man kunna tala med alla människor

Människor i andra länder talar andra språk: i Frankrike talar man franska, i Algeriet arabiska, i Österrike tyska, i Tanzania swahili, på Kuba spanska, i England och Förenta Staterna engelska.

Många tror att engelska är världens största språk. Det är det inte. Världens största språk är kinesiska. Närmare en miljard människor talar det. Man räknar för övrigt med att spanska om något tiotal år kommer att gå förbi engelska och ta andraplatsen.

Tretusen olika språk

Det finns omkring tretusen olika språk. Några av dem är stora, andra är små och talas av kanske bara några tusen människor.

Vår dröm om att kunna tala till alla förblir en dröm. Tretusen språk kan man aldrig lära sig. Om en svensk kunde lära sig åtta andra språk, t ex engelska, franska, tyska, spanska, portugisiska, italienska, ryska och polska, skulle han ändå kunna tala med bara 30 % av alla människor.

För att kunna tala med alla behöver vi ha ett språk gemensamt. Ett språk som var och en av oss skulle få lära sig vid sidan av sitt modersmål. Ett internationellt språk

Verkligt internationellt

Ett gemensamt språk måste man välja med omsorg. Det skall vara lätt, så att det inte tar alltför lång tid att lära sig det: lätt att uttala, lätt att skriva och läsa.

Man kan inte välja ett nationellt språk till internationellt bruk. Engelskan har västvärldens krångligaste stavning, svår grammatik och massor med undantag. Det är inte särskilt många som lyckas lära sig det tillräckligt bra för att verkligen kunna använda det.

Engelskan kommer heller aldrig att godkännas av Frankrike, Sovjet eller Kina, för de vill inte ge Förenta

Staterna och Storbritannien de ekonomiska och politiska fördelarna som ett sådant godkännande skulle innebära.

Något annat nationellt språk kan inte heller komma i fråga av liknande orsaker. Frågan kan bara lösas med esperanto, det internationella språket.

Esperanto föddes i Bialystok

I en polsk stad, Bialystok, föddes 1859 en judisk pojke, Ludvig Zamenhof. Staden var liten, men i den bodde det polacker och ryssar, tyskar och judar.

alla hans anteckningar. Nio år senare, 1887, hade Ludvig sitt språk färdigt igen, och den gången gav han ut en lärobok: "Det internationella språket". Det var grunden till det språk som senare fick namnet esperanto.

Talas av fler och fler

Man sysslar med esperanto för att man vill förändra något som känns oriktigt. Oriktigt, att inte kunna tala med någon därför att vi inte kan hans språk.

I dag talar långt ifrån alla människor esperanto, men de som talar det blir fler och fler. Det är med es-

Varje folk talade sitt eget språk och de kunde inte förstå varandra. Ludvig led av ovänskapen. "Om vi talade samma språk, kunde vi åtminstone förstå och försöka förklara saker och ting för varandra." Han förstod, att det inte gällde bara Bialystok, utan hela världen. Han började tänka på att göra ett språk, gemensamt för alla människor. När han var 19 år hade han sitt språk färdigt.

Hans far tyckte att Ludvig kasta- de bort sin tid, så han brände upp

peranto som med telefonen: när bara få hade telefon hade de inte så stor nytta av den. I dag har nästan alla i Sverige telefon och vi kan inte tänka oss ett liv utan den.

I framtiden kommer nästa alla att tala esperanto vid sidan om sitt modersmål.

De miljarder som nu varje år läggs ned på språkstudier, översättningar och tolkanläggningar kan då användas till nyttigare saker, t ex skolor, vägar och bevakningsanläggningar i u-länderna.

Esperanto som ordpussel: lätt att lära sig pusselbitarna

Idén bakom esperanto är enkel. Det finns i många språk ord som är ungeför likadana, t ex telefon, historia, liberal. Man väljer sådana ord till esperanto. Man behöver en grammatik, regler som hur språket skall fungera. Den kan göras så enkel som möjligt.

Ett barn som lär sig att tala gör ofta fel. Det vet att man skall säga byggde och pratade. Därför säger det också springde. Barnet har lärt sig regeln, men inte undantaget. I esperanto finns inga undantag. Det är en av orsakerna till att esperanto är lättare än andra språk. Det uttalas också alltid som det skrivs.

I svenskan gör man flera ord av ett genom att lägga till stavelser: trevlig – otrevlig; vänlig – ovänlig; men det är ett oregelbundet system. Man säger ju inte varm – ovarm.

Esperantos ordbildning är regelbunden. Det finns 40 tilläggsstavelser, som var och en har en viss betydelse. Försök lära dig systemet så kan du själv räkna ut vad både bokhandel och synål heter på esperanto, även om du aldrig har studerat språket.

Bilda egna ord

vid-i se	vid-ebla synlig	arb-o träd	arb-aro skog	fos-i gräva	fos-ilo spade
kompreni förstå	kompreni begriplig	insulo ö	insularo skärgård	mezuri mäta	mezurilo mått
legi läsa	legebla	monto berg	montaro	pesi väga	pesilo

labor-i arbata	labor-ejo arbetsplats
-------------------	--------------------------

Vilken tilläggsstavelse anger:
grupp, samling, kollektiv:

hjälpmedel, redskap: _____

plats: _____

möjlighet: _____

Översätt till esperanto:

bi abelo	bisvärm	höra audi	hörbar	leka ludi	leksaker
bok libro	bokhandel	sy kudri	synål	trycka presi	tryckeri

Rätt svar hittar du på sidan 29.

Esperanto-lärare drar till Wales för sin årliga konferens

ILEI – Internacia Ligo de Esperantistaj Instruistoj – är en världsomspännande fackorganisation för

- Lärare i Esperanto
- Esperantotalande lärare i andra ämnen
- Studieledare i Esperanto
- Ickelärare, som är "Amikoj de ILEI". Alltså kan alla vara med.

ILEI samarbetar med UEA och har ansvaret för Esperantoundervisningen i världen.

ILEI anordnar Internationella examina vid UEA:s världskongresser.

ILEI organiserar Tago de Lernejo under UEA-kongresserna.

ILEI ger ut tidningen Internacia Pedagogia Revuo som innehåller fackartiklar, undervisningsnyheter, bokrecensioner och informationer om organisationen.

ILEI anordnar årligen en Internationell Konferens. Detta år hålles den i Caerleon, Wales, veckan efter UEA:s kongress. Pris: 155 pund (inkl. mat, logi och deltagande). Anmälningssblankett med ytterligare information kan fås hos undertecknad.

ILEI:s medlemsavgift är 60 kr/år och kan sättas in på pg 3 14 30-2, Sveriges Lärares Esperantoförbund.

Ytterligare informationer om ILEI kan fås hos: Bertil Andreasson, Södra Rörum pl 455, 242 94 Hörby, tel:0415/50152.

Låt skolklasserna brevväxla med varandra!

Ett utmärkt sätt att i skolan praktisera internationalism är att låta skolklasser i olika delar av världen korrespondera med varandra. Naturligtvis väljer man då Esperanto som kontaktspråk.

– Men, säger du, det finns väl inte så många elever som kan Esperanto? Nej, det är nog tyvärr riktigt. Men det finns ett ganska stort antal Esperantotalande lärare, som kanske vill ta på sig ett merarbete. Man blir rikligen belönad genom intresserade och ivriga elever.

Hur gör man då? Jo, läraren måste först ha etablerat kontakt med en kollega någonstans i världen och kommit överens om brev-

växling mellan klasserna. Adresser kan man finna i bl a Juna Amiko och ICEM Esperanto. ILEI kan också hjälpa till.

Eleverna skriver sedan små brev på svenska till kamrater i en klass någonstans i ett annat land. Läraren översätter breven till Esperanto och skickar iväg alltsammans till den andra klassen. Där översätter läraren från Esperanto till sitt språk och eleverna svarar. Lärarna är alltså hela tiden mellanhänder och översättare, men efter en tid önskar barnen ofta själva lära sig språket för att kunna skriva om privata ting, som läraren inte har med att göra. Jobbigt är det, men

gör gärna ett försök.

Studiedagar i skolor

På en del håll i landet har man med framgång behandlat Esperanto på studiedagar för lärare. Ofta har man sådana dagar om Fred och internationalism. Just på dessa dagar passar ett inslag om Esperanto utmärkt. Rent praktiskt vänder man sig till rektorn vid en skola och erbjuder medverkan. Man måste dock vara ute i mycket god tid. Planera för läsåret 1989/90 redan nu.

Kompetenta och lämpliga föreläsare kan SEF:s utbildningskommitté eller ILEI ge tips om.

Sommarkursen på Karlskoga folkhögskola 3–7 juli 1989

Intresset för sommarens Esperantokurser är redan stort. För fjärde året i rad arrangerar Karlskoga folkhögskola en sommarkurs med undervisning på tre nivåer. Nybörjarkursen leds av Lars Forsman, som f ö undervisar på skolans Esperantolinje, fortsättningskursen leds av japankan Kimie Markarian och litteratur- och konversationskursens lärare blir Zofia Fornalowa från Polen.

På kvällarna kring kaffet blir det allsköns underhållning och information om Esperanto. Bl a visar Zofia Fornalowa bilder och berättar om sitt hemland och Kimie Markarian demonstrerar japanska konstarter och berättar kring bilder.

Kostnaden för kursen blir ca 1.200,- med logi i dubbelrum.

Information/anmälan:
Karlskoga folkhögskola
Box 192
691 24 Karlskoga
tel: 0586/503 60

Välkommen till bokklubben Nova Libro!

Några gånger om året väljer vi ur bokfloden, skönlitteratur eller populärvetenskap med lättläst text.

Du blir medlem genom att skriva ett litet kort och anmäla dig. Adressen är: **Esperantoförlaget, Nova Libro, Brunsgatan 21, 111 38 Stockholm.** Lika lätt är det när du vill gå ur. När ett bokpaket kommer, har du 10 dagar på dig att antingen sända det tillbaka eller betala det med bifogat inbetalningskort.

Priserna varierar, men kostnaden på ett år blir ca 400 kr (i 1989 års priser) inkl. moms och porto. Vi erbjuder också andra intressanta böcker till medlemmarna till ett något lägre pris än normalt.

Bokklubben Nova Libro – ett enkelt sätt att ta del av Esperantolitteraturen.

Än en gång, välkommen till vår egen bokklubb!

Anita Lindblom

Behöver Afrika esperanto?

Afrika är tre gånger så stort som Europa: 30 000 000 km²; men det har bara hälften så många inneväpnade som Europa; knappt 280 000 000. Likväl talar Afrikas folk ungefär ettusen olika språk. Detta skall jämföras med Europas sextio.

De europeiska kolonisatorerna införde utan undantag sitt eget språk inom administrationen. Afrika fick på så vis än fler språk. I undervisningen i missionsskolorna användes inte alltid det lokala språket utan ofta ett som talades i närheten, eftersom lärare och undervisningsmateriel på det lokala språket saknades. Berlinkonferensen delade upp existerande språkområden i två, i vissa fall i tre områden. De kongotalande delades upp mellan Belgien, Frankrike och Portugal, de Azande-talande mellan Belgien, Frankrike och Brittisk-Egyptiska Sudan, de somalitalande mellan Storbritannien, Italien och Etiopien, de fulatalande mellan Storbritannien, Frankrike och Tyskland.

Gruvorna, större jordbruk och plantager där det fanns lediga arbeten, fungerade nästan som magnet för afrikanerna. De drogs till områden där europeerna hade skapat nya ekonomiska centra. Där fanns en helt ny sociolingvistisk struktur. De viktigaste språket i kontakten mellan arbetarna och de europeiska arbetsgivarna var ofta ett språk som inte hörde hemma på platsen eller ett blandspråk (kreolspråk). På så sätt blev swahili hjälpspråk i provinserna Katanga och Kivu, och lingala i Leopoldville, i nuvarande Zaire. Min-kafrä i olika varianter användes i stora delar av södra och mellersta Afrika, engelsk kreol i Sierra Leone och andra delar av Västafrikas Kust.

Mycket få afrikaner blev helt och hållet europeiserade. De flesta lärde sig bara några ord eller meningar av det europeiska språket de kommit i kontakt med. Deras kul-

tur förblev den gamla stamkulturen.

Självständigheten

Kring 1960 blev de olika afrikanska staterna självständiga. De nya regeringarna blev tvungna att besluta sig om vilka språk som skulle bli de officiella språken. I vissa fall beslutade man att använda det språk som redan tidigare använts för kontakter mellan stammarna, t ex swahili i Tanzania och arabiska i Sudan, men i de flesta länderna bestämde man att den f d kolonialmaktens språk skulle bli officiellt språk även i den självständiga staten. Det är emellertid stor skillnad på att besluta något och att genomföra beslutet i praktiken. Ett officiellt språk blir inte det nationella

språket, förrän de som bor i landet lär sig det, men i många afrikanska länder kan bara en liten minoritet det officiella språket. I Zaire talar bara 2 % franska, och i Kenya 4 % engelska. Kampanjer för utbildning och alfabetisering på de afrikanska språken har genomförts i många länder, men problemen är stora. Det saknas lärare, läromedel och pengar.

Esperanto i Afrika

Under senare år har esperanto blivit allt starkare i Afrika. I de flesta afrikanska staterna finns esperantister och esperantoklubbar som arbetar för att esperanto skall bli ett allas andra språk, lösningen på Afrikas språkproblem.

Leif Nordenstorm

BRIGHTON

Nu går det bra att anmäla sig till UEA-kongressen i Brighton 29 juli-5 augusti 1989. Om du anmäler dig före den 14 april* får du lägre kongressavgift.

Kongressavgifter (i SEK)

	Till 14/4 89	Från 15/4 89
1. Direkt medlem i UEA	575	680
2. Icke direkt medlem i UEA	680	800
3. Kunulo/junulo/handikapulo som själv är direkt medlem i UEA	345	360
4. Kunulo/junulo/handikapulo som inte själv är medlem i UEA	360	575

Beställ anmälningsblankett hos Lisbet Andreasson, Södra Rörum pl 455, 242 94 Hörby, tel 0415-50152. Blanketten skall sedan skickas tillbaka till samma adress. All betalning sker till pg 14 74 29 - 5 Esperantoförbundets specialkonto, Hörby. Ange på talongen vad betalningen avser.

*) Obs! Fel datum i föregående nummer!

Esperantoförlagen i Sverige planerar ett rikt bokår 1989

1889, för exakt 100 år sedan, kom den första svenska boken om esperanto ut, ett litet häfte på 48 sidor. Det var en översättning av Zamenhofs första bok om esperanto, gjord av Gustaf Henriclundquist. I och med det kan vi i år räkna med 100 år av esperanto i Sverige.

Detta första häfte kom ut i Warszawa och utgivningen stod Zamenhof för. Men dessa häften hittade sin väg till Sverige, väckte intresse och ledde till bildande av esperantoföreningar. Med ett växande intresse uppstod också snart ett behov av fler och djupare böcker om det nya språket. Ordlistor och läroböcker började sammanställas och ges ut, i början lite sporadiskt, senare allt oftare.

1918 beslöt man att bilda ett kooperativt förlag med uppgift att ge ut esperantoböcker. Förlagsföreningen Esperanto. Och än finns detta förlag med samma uppgifter. Det ska framför allt se till att det finns läroböcker och ordböcker för svensktalande, men även andra böcker på esperanto.

1989 ett bra bokår

Esperantoförlaget har under senare år gett ut en eller två titlar per år. Men just 1989 blir skörden betydligt rikare. En bok finns redan på bokhandelsdiskarna, nämligen ett omtryck av Ebbe Vilborgs *Lilla ordboken*.

Nästa bok blir, genom sitt innehåll, en tungviktare. Det är *Etimologia Vortaro de Esperanto*, även den av Ebbe Vilborg. Etimologia Vortaro kommer att ges ut i flera volymer; det första, omfattande uppslagsorden A - D kommer ut i år.

Etimologiska ordböcker förklarar ordens ursprung och släktskap med andra språk - det gör också Ebbe Vilborgs *Etimologia Vortaro*. Det ligger årtionden av hårt arbete bakom detta verk, som hittills helt

saknats på esperanto. Normalt finns det en nationell institution bakom utarbetandet av sådana verk för nationalspråken. Det är tydligt att Ebbe Vilborg gör en hel institutions jobb hos oss.

Nästa utgåva blir en roman, Frans G. Bengtssons *Ruga Orm*, översatt av Bertil Nilsson. Den handlar om vikingatiden i Norden och om ynglingen Orms äventyr i Spanien, Irland, England och Danmark. Oförglömlig är Frans G. Bengtssons beskrivning av julfirandet vid kung Harald Blåtands hov i Jellinge.

Bertil Wennergrens *Kompendium* kommer ut i en ny, utvidgad och starkt omarbetad upplaga. Den som använt den vid sina kurser uppskattar de möjligheter till fördjupningar i språket som boken ger. Den nya upplagan blir ännu bättre.

En mindre bok, i samma storlek som den nya "nyckeln", kommer med text om esperanto. Den är författad av prof. Christer Kiselman och får titeln *Varför esperanto?* Praktiskt att ha med sig i fickan och lämna över till vänner och bekanta som man vill förse med argument om esperanto.

ABAT/O (f; RE): A *abbot*, F *abbé*, G *Abt*, I *abate*, R *abbat*, (H *abad*); L *abb/as -atis*. Eo-formo laŭ L (eklezia termino) apogata de IR. ¶ Io *abado* (por eviti similecon al *abatar* "buĉi"), Ie *abate*, Ia *abbate*.

Pere de Gr *ábbas* el Aramea *abba* "patro", orig. infanvorto de la sama tipo kiel *mamo*, *papo*.

ABDIK/I (3; Ka): A *ab/dicate*, F *-diquer*, IL *-dicare*. Ps-pf *ab-*.

L vorto, kunm. de *ab-* "for-" k *dicare* "proklami" (par. al *dicere*, vd. *diri*).

ABEL/O (f; RE): F *abeille* [-ej]; kp H *abeja*, Pg *abelha*. Bazita sur F kun *-t* reprezentanta latinidan [-l'-], kp la analogajn *botelo*, *orelo* kaj plue *batali*, *patrolo*, *vanilo*. Por zoologia termino oni atendus L bazon (L *apis*). Laŭ Modrijan 37, Z evitis *apo pro malbonsoneco; tamen Z proponis ĝuste *ap-* en 1894. ¶ Io *abelo*, IeIa *ape*.

El L *apicula*, dim. de *apis*.

ABI/O (f; RE): L *abi/es -etis*; I *abete*, (H *abeto*). Botanika termino bazita sur L. Radiko apokopita por eviti aspekton de diminutivo; analoge ĉe *lorno*, *socio*. ¶ 1894 *abiet-*. ¶ Io *abieto*, IeIa *abiete*.

ABISM/O (1; Jü): A *abyss* [-is], *abysm* [-izm], F *abîme*, I *abisso*, (H *abismo*). Formo identa al H pro koincido; bazita sur AF. ¶ Io *abismo*, Ie *abisse*, Ia *abysmo*.

Pere de L mez. *abysmus*, L postkl. *abyssus* el Gr *ábyssos* s.s., orig. adj. "senfunda": *a-* "ne-, sen-" (vd. *átomo*); *byssos* " (marpro)fundo", kp *bathys* "profunda".

ABITURIENT/O (4; EG): G *Abiturient*, R *ab-*. Ps-pf *ab-*; ps-sf *-ent*. ¶ Ie *abituriente*, mankas en IoIa.

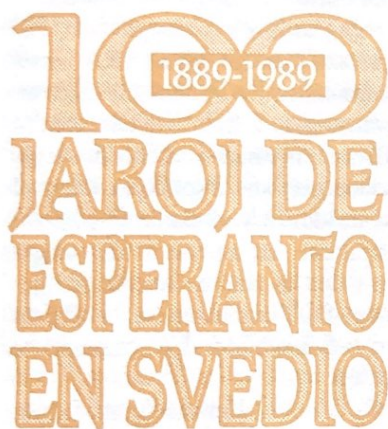
El L mod. *abituri/ens -entis*, ptc. prez. de *abiturire* "esti

En sjätte bok kommer ut sent i höst, om ekonomin tillåter det. Det blir Jan Setréus lärobok *Ne krokodilu!*, som Jan testat vid olika tillfällen i egna klasser, och som finns (i manusform) även på swahili.

Men även andra förlag

Esperantoförlaget är inte ensamt om att ge ut böcker på esperanto i Sverige. Det kommer ut böcker på egna förlag eller "konkurrerande" förlag. **Progreso Eldonejo** i Motala, som inriktat sig på ungdomslitteratur, kommer inom kort ut med Åke

Holmbergs *Ture Sventon en Londono*, boken om den kände detektiven från Drottninggatan i Stockholm, som förflyttar sig till sina undersökningsplatser på en flygande matta, försedd med välfyllda "temlor". Det är Malte Markheden som har översatt den.

Progreso Eldonejo har även planer på att i år ge ut en av Astrid Lindgrens böcker: Pippi Långstrump eller Ronja Rövardotter. Vilken det blir i år beror på hur fort slutarbetet med dem fortskrider.

Det ser ut att bli ett rikt bokår i år i Sverige, hundra år efter det att den allra första esperantoboken på svenska sett dagens ljus. Sex – åtta titlar på ett år är vi inte vana med och det närmar sig förmodligen rekord, om det inte rent av är det.

Franko Luin

*) Finns omtryckt i liten numererad upplaga. Beställ den från EsperantoCentro, Brunngatan 21, 111 38 Stockholm. Pris: 100 kr.

Tra la lando

Traditionell veckoslutskurs på Gullbrannagården

27–28 maj anordnas en traditionell veckoslutskurs på Gullbrannagården vid Halmstad. Den sker i samarbete med Markaryds folkhögskola. Alla är hjärtligt välkomna. Det kommer att finnas grupper både för nybörjare och för mer avancerade. Gullbrannagården är underbar på försommaren!

Mer information lämnas av:
Ann-Christine Krondahl,
Sjörupsvägen 102,
Åsphult, 290 11 Linderöd,
tel: 044/325164.

Esperantistoj en Skövde nun rekordnombraj

Skövde Esperantoklubb dum 1988 ekhavis sian plej altan membro-nombro nun. La jarraporto, kiu prezentiĝis dum la jarkunveno, informis pri 73 membroj, kio signifas kreskon je 11. Multaj el la novaj membroj estas junaj.

El la membroj, 15 loĝas en Skara kaj ties ĉirkaŭaĵo. Laŭ la planoj Skara baldaŭ havos propran klubon.

La kluba agado dum 1988 estis tre vigla kun tre variaj klubvesperoj, ofte kun eksterlandaj vizitantoj. En skövde okazis tri kursoj kaj en Skara du. La semajnfinaĵoj kursoj en Västerhöjdskolan kaj printempe kaj aŭtune havis pli ol 40 partoprenantojn. Krome sep klubmembroj partoprenis la Esperantokursojn en la popolaltlernejo de Karlskoga kaj dek la aŭtunan aranĝon en Asvig en Danlando. La klubo partoprenis foiron en Skövde kaj aranĝis ekspe-

zicion en la urba biblioteko. 12.000 libromarkoj kun Esperanto-informoj estis disdonitaj en bibliotekoj.

La kluba ekonomio tre fortigiĝis danke al grandaj loterioj en urbaj magazenoj. Samtempe kun la lotvendado estis bonaj eblecoj informi pri Esperanto.

Gunnar Olsson estis reelektita prezidanto. Ordinaraĵ estrarmembroj estas Kurt kaj Hilgon Frisk, Solveig Bertilsson kaj Anne-Marie Wängdahl. Estrarreprezentantoj por Skara estas Ringmor Sjölund kaj Ismo Nojonen.

B.A.

Nyhet för Södra Distriktet

För första gången kommer vi i Södra Distriktet att anordna ett barn- och familjeläger. Det blir 8–9 april på Idaröds kursgård vid Harlösa. Barnen kommer att undervisas i en grupp för sig, medan de vuxna arbetar i andra grupper. Naturligtvis behöver det inte vara föräldrar och barn som kommer. Vilken vuxen som helst som kan ta med sig ett eller flera barn (i åldern från åk 3) är hjärtligt välkommen. På kvällen kan vi sedan ha litet trevligt tillsammans. Mera information lämnas av:

Ann-Christine Krondahl,
Sjörupsvägen 102, Åsphult,
290 11 Linderöd,
tel: 044/325164.

Författarna och Esperanto

Jag hade nyligen tillfälle att närvara en föreläsning med diabilder av den kände författaren och fotografen Sune Jonsson från Umeå. (Hans film "Skidstillverkning i Gielas" visades nyligen i TV.) Under föreläsningen berättade han med värme

Om esperanto på Stockholm Sheraton

om den ensamme sårningen Emil Engman, några mil utanför Umeå, som i sin stuga under stor andakt lyssnade på Esperantohymnen, La Espero. En idealist av den gamla stammen.

Sune Jonsson, som är en flitigt anlitad föreläsare, gör med sin trevliga framtoning god reklam för vårt språk under sina framträdanden.

Olof Lagercrantz berättar i sin bok "Konsten att skriva" om hur han vid ett besök på den judiska kyrkogården i Warszawa träffade på graven efter Ludwig Zamenhof.

Ivar Lo johanesson nämner i sin bok "Att skriva en roman" om en vän till sig: "Han vurmade för Esperanto - Georg Högberg var en sann idealist."

Vilhelm Moberg har också nämnt Esperanto i sina verk.

Med tanke på den spridning nämnda författare har för sina alster, har vi all anledning att vara tacksamma för att de gör Esperanto påmint för läsarna.

Ivar Nilsson

Esperanto har en potential hos föreningar med kontaktnät bortom Ystad! Det vill jag tro efter att ha hörsammat en inbjudan från Yrkeskvinnors klubb att tala om esperanto.

Två händelser ger bakgrunden till denna inbjudan. "Yrkeskvinnorna" höll europakongress i Stockholm under några dagar förra året. Ett deltagande från flertalet länder i Västeuropa förutsatte minst tre tillåtna språk på kongressen. Språkfrågan blev synliggjord. Tolkningen blev dyr för de ideelt arbetande arrangörerna, men kunde inte undvaras.

Ett vykort som jag skickade från esperantokongressen i Rotterdam till den ovannämnda klubben tog faktiskt skruv. Klubben ville veta mer.

Så den 22 februari hade 35 damer församlats till klubbafton (en vanlig klubbafton brukar samla 20 - 40 personer) på Stockholm Sheraton.

Gissa vilket språk!

De församlade klubbmedlemmarna fick lyssna till några korta ljudprov över olika språk. Två av dem var esperanto. Vilka? De gissade överlag rätt, men några valde portugisiskan.

Jag tog med några uppgifter om Zamenhof och årtal ur esperantos historia. Nära i tiden är 1988 då mycket hände som visar att esperanto inte står still. Ett kulturcentrum planeras i Bialystok, i Kina startade TV-kurser och på kongressen i Rotterdam var alla världsdelar representerade, inklusive flera länder i Afrika. Hur esperantorörelsen är organiserad var de också intresserade av, eftersom en parallell kan dras med yrkeskvinnornas egen organisation.

De fick också bekanta sig med esperanto via stordia och de första meningarna ur *La fratoj Leonkoro*.

Dessa exemplifierade både substantiv, pronomen och verb.

Varför behövs esperanto?

Under denna rubrik försökte jag ge argument för dels "Varför ska jag lära mig esperanto?" och dels "Varför behöver världen esperanto?"

Jag hade bl a en uppgift från 1980 om att mer än 50% av EGs totala administrativa budget går till översättningar. I EGs "Babels torn" i Bryssel används 9 officiella språk, vilket ger 9x8=72 språkpar. Lägg till svenskan och vi skulle få 10x9=90 språkpar. Att esperanto tagit steget in i den moderna datavärlden genom DLT-projektet (se *La Espero* nr 5-6/1988, sid. 55) intresserade också.

Kerstin Kristoferson

12a Internacia Semajno de Esperanto

La Kultura Centro de Montpellier proponas al vi lerni aŭ perfektigian scipovon pri esperanto de la 16a ĝis la 23a de septembro 1989. Profitu samtempe trapasi agrablajn feriojn en marborda ripoza loko, kadre de agrabla familia domo, proksime de Montpellier en suda Francio.

Vi trovos plurajn nivelojn de esperantaj kursoj, banadon en la Mediteraneo, ekskursojn, belajn vesperkunvenojn kaj ... bonan manĝon.

Restadkosto kun tri manĝoj: 1050 FF aŭ 1155 FF por la tuta semajno laŭ la elekto de du- aŭ unulita ĉambro. Ekzistas ebleco tendumi proksime. La domo taŭgas por rulseĝuloj. Aliĝoj/informoj ĉe:

Esperanto

5 rue du Docteur Roux

F-34000 Montpellier, Francio

Esperantoförlaget

Kallelse

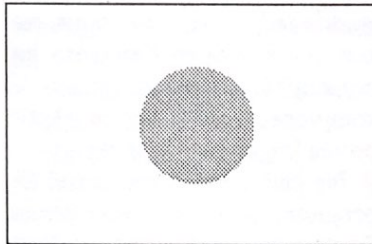
Esperantoförlagets
årsmöte äger rum
lördagen
den 22 april
kl 10.30
i Folkets hus
i Norrköping.

"Språkundervisningen ger dåligt resultat i Japan"

Yoshiaki Mizuno, professor i engelska vid Meiji-universitetet föreläste vid ett besök i Uppsala om språkutbildningen i sitt land. Här är en sammanfattning av föreläsningen:

Kort sagt ger undervisningen i främmande språk inget vidare bra resultat i Japan. Fast jag är professor i engelska måste jag erkänna att mitt arbete inte alltid är framgångsrikt. Den främsta orsaken till detta är att japanska är så olikt de främmande språk vi undervisar i i Japan, främst de europeiska språken och kinesiska. Allt skiljer sig från japanska: bokstäver, uttal, ordförråd och grammatik.

Den andra orsaken är att vi japaner lever så isolerat att vi knappast har någon nytta av att lära oss främmande språk. Få utlänningar bor i Japan eller besöker landet, och få japaner åker utomlands.

Inte heller behöver vi lära oss främmande språk för att läsa utländsk litteratur. Så gott som all känd utländsk litteratur finns översatt till japanska. Något som inte heller gör saken bättre är att alla japaner, även jag, är ganska fega. Vi vågar inte uttrycka oss på ett främmande språk som vi inte behärskar.

Jag blev mycket imponerad när jag besökte en engelsklektion i Stockholm här i Sverige. Läraren talade engelska hela tiden. Det vore helt omöjligt i Japan. Alla förklaringar måste vara på japanska. Det

är verkligen stor skillnad. Vi kan inte heller börja undervisa i främmande språk förrän i mellanskolan, när eleverna är tolv år gamla.

För den vanlige japanske studenten har engelskundervisningen ingen effekt. Efter många års engelskstudier kan han inte tala någon engelska. Det är ett faktum. De enda japaner som lyckas lära sig så mycket engelska att de får någon användning för det, är de som specialtränas i särskilda språkskolor, sedan de är små. Allt det här har fått mig att inse att det vore mycket lämpligare att lära ut esperanto i japanska skolor. Jag har ett aktuellt exempel: efter en termins esperantostudier kan några av mina studenter redan brevväxla med esperantister i andra länder. Det hade varit helt omöjligt om de hade studerat ett annat språk.

SVEDA ESPERANTOKONGRESO
21-23 APRIL 1989

NORRKÖPING

Kongressbrevmärken

Köp brevmärken och propagera för Esperantokongressen i Norrköping. Bilden föreställer ett i Norrköpingstrakten ofta förekommande hällristningsmotiv från bronsåldern.

Ett ark med sex märken kostar 10 kr. Vid samtidigt köp av 5 ark eller fler är priset 8 kr per ark.

Beställ genom pg-konto 481 43 95 - 2, SEF-jarkongreso, c/o Nils Pettersson.

Sur la librobretaro

La franca periodo de Esperanto kaj Louis de Beaufront	232 s.	225 kr
BIERNACKI, Scenaro de la tria mondmilito	68 s.	53 kr
EICHHOLTZ, Esperanta bildvortaro		366 kr
LANGE, The Artificial Language Movement	239 s.	155 kr
NIKOLIN', Julia lando	(kassett)	105 kr
Ŭang ZIKUN, Brilas saĝo	206 s.	40 kr
VILBORG, Lilla ordboken (nytryck)	193 s.	53 kr

Beställs hos:

Esperanto-Centro
Brunsgatan 21
111 38 STOCKHOLM
pg 20 12-2

eller Esperantoförlaget
Box 7502
200 42 MALMÖ
pg 578-5

Tri manieroj labori: informi, instrui, uzi

Ekzistas tri manieroj labori por Esperanto: informi pri la lingvo, instrui la lingvon kaj uzi la lingvon.

Ĉiu esperantisto devas informi pri Esperanto, sed kiel oni faras tion? Oni ja povas rakonti pri la ideo pri internacia lingvo al siaj geamikoj. Iuj amikoj tuj interesiĝas pri la lingvo, aliaj tute ne. Tiaokaze oni ne nur sen-fine informi pri Esperanto, sed de tempo al tempo rakonti pri renkontoj kun esperantistoj, leteroj de leter-amikoj, interesaj artikoloj en esperantaj revuoj. Eble via amiko malmulte interesiĝas pri la ideo pri internacia lingvo, sed multe pli pri via utilo de la lingvo. Ekzistas multaj bonaj informiloj pri Esperanto, kaj multaj malbonaj...

Bona informilo informas pri la ek-esto de la lingvo, pri la bezono de internacia lingvo en nia tempo, kaj pri la praktika utilo de Esperanto. Bona informilo ankaŭ instruas kelkajn esperantajn, ĉar tio estas interesa afero por ne-esperantistoj. Malbona informilo montras multajn verdajn stelojn, kaj sur ĝi oni povas legi: "Vivu Esperanto! Vivu la verda stelo!" La neesperantistoj komprenas nenion. Se vi havas informilojn, disdonu ilin! Kelkaj esperantistoj kolektas dekojn aŭ ĉe centojn da informiloj. Tiaj informiloj estas tute senutilaj.

Presi informiloj povas esti multekosta afero por Esperanto-klubo. Malpli koste estas peti ĵurnaliston skribi artikolon pri Esperanto. Iam ĵurnalistoj akceptas skribi pri Esperanto ĝenerale. Sed estas eĉ pli facile igi lin verki, se eksterlanda esperantisto vizitas la urbon aŭ se la klubo organizas ekspozicion. Estas ĉiam pli facile igi malgrandan revuo verki, kaj vi memoru ke eĉ per malgranda revuo vi igos kelk-cent aŭ kelk-mil homoj legi pri Esperanto.

Eble en via loko ekzistas mal-

granda radio-stacio. Kunportu diskon kun kantoj en Esperanto, kaj proponu ĝin al la radio-stacio. Vi kompreneble ankaŭ povos rakonti pri nia lingvo en dis-sendo.

Ne ĉiuj homoj volas instrui Esperanton, ĉar ne ĉiuj bone instruas. Se vi tamen estas bona aŭ mez-bona instruisto, vi povas organizi kurson. Eble vi volas fariĝi pli bona instruisto. Tiam vi povas partopreni kurson pri instruado.

Eble iu lern-em-ulo loĝas en loko, ke ne ekzistas aliaj esperantistoj. Tiam vi povas rekomendi al li leter-kurson. Tiaj ekzistas en multaj lingvoj.

Uzi Esperanton estas grava afero. Se homoj vidas ke ni uzas la lingvon, ili komencas voli lerni ĝin.

- oni povas korespondi kun alilandaj esperantistoj kaj interŝanĝi poŝtmarkojn, poŝtkartojn, diskojn, librojn, revuojn kaj – eĉ pli grave – ideojn kaj sentojn;
- oni povas legi librojn de multaj diversaj kulturoj en Esperanto;
- oni povas renkonti esperantistojn, se oni vojaĝas en alia lando;
- oni povas kontaktiĝi kun samfakuloj per la lingvo.

Leif Nordenstorm

---

stelo: ★ (simbolo de Esperanto)
 ĵurnalistoj: gazet-laboristoj, kiu verkas artikolojn
 proponi: prezenti, montri
 korespondi: skribi leterojn
 disko: plato kun gravurita muziko

Den här artikeln är hämtad från tidskriften *Kontakto* 1988:4. Där publiceras artiklar som är särskilt tillrättalagda för nybörjare. Andra artiklar är skrivna med normal svårighetsgrad.

Övernatta gratis

Inom Esperantoförelsen finns något som kallas *Pasporta Servo*. Det är en frivillig sammanlutning av esperantister, vars adressbok innehåller 700 adresser i 53 länder, till exempel: Västtyskland, Polen, Nederländerna, Argentina, Ungern, Kina, USA med flera.

Dessa esperantister är beredda att ta emot dig som gäst i sina hem under en kortare eller längre tid, oftast gratis.

Villkoret för att du ska kunna använda denna gästfrihet är att du talar esperanto, eftersom man måste kunna samtala på ett gemensamt språk.

Att ha med sig *Pasporta Servo* på resan utomlands är inte bara en möjlighet att ordna billig övernattning. Tack vare det gemensamma språket kan du lära känna ett land och dess människor inifrån. Få del av deras sätt att leva och tänka. Få uppleva miljöer och sevärdheter, som ligger helt utanför den vanlige tåguffarens erfarenheter.

Boken *Pasporta Servo* brukar kosta kring 25 kronor. (Årets upplaga kommer i mars, men priset var ännu inte bestämt när *La Espero* trycktes.) Den kan beställas från:

Sara Török,
 Stångatan 56,
 125 39 Älvsjö,
 tel: 08-722 92 91.

Svensk rektor vid kinesiskt esperanto-universitet

Uppsala Universitetets rektor, Martin H. son Holmdahl, blir en av den tre rektorerna vid ett nytt internationellt universitet för vetenskap och teknik i Peking. Detta universitet planeras av Academia Sinica, den kinesiska vetenskapsakademien.

Det internationella universitetet, med namnet Internacia Esperanta Scienc-teknika Universitato (IESTU) kommer att ha esperanto som enda arbets- och studiespråk. Esperanto studeras på många universitet och högskolor i Kina. Christer Kiselman, professor i matematik i Uppsala, berättar att han vid ett besök i Kina, träffade många studenter som efter åtta månaders studier talade utmärkt esperanto och kunde föra nyanserade samtal på språket.

Vi önskar det nya universitetet lycka till. Adressen är:

Academia Sinica,
Sciencista-Teknikista
Esperanto-Asocio,
52 Sanlihe,
100864 Beijing, Kina.

I Nepal efter trettio år

Simo Milojevic, numera generaldirektör för Världsesperantoförbundet, gjorde en lång asienresa 1960-61. Han passade bland annat på att leda esperantokurser i Delhi i Indien och i Katmandu i Nepal. När han efter närmare trettio år återvänder till Nepal träffar upptäcker han, något överraskad att många av kursdeltagarna fortfarande talar flytande esperanto. De vill också ar-

beta vidare för att sprida esperanto i Nepal och tar gärna emot böcker, tidningar och annan hjälp. Skriv till:

s-ro Baikuntha M. Maskey,
KA 1/106 Tripureswar,
Kathmandu, Nepal.

Ungdomskongress i Sverige

Det ryktas att den internationella ungdoms esperantokongressen kommer att äga rum i Sverige 1991. Var den kommer att äga rum är inte bestämt, men Sveriges Esperantisters Ungdomsförbund håller på att undersöka om Karlskoga är lämpligt. Där finns ju en folkhögskola som ger esperantokurser.

Information på data

Kanadensaren Adriano Boldan har kopplat in en databas på telefonnätet (Toronto 416-731-2667, x- eller y-modem). Genom den kan datorinnehavare gratis delta i en esperantokurs och ta del av annan information. Mer upplysningar från:

Esperanto-Rondo de Toronto,
4 Craig Alan Court, Weston,
Ont M9P 1K4, Kanada.

Matematiker i Togo

Vid gymnasiet Gbenyedzikope i Togos huvudstad Lomé har 50 personer bildat en matematisk esperantoklubb som givetvis studerar esperanto och matematik. De vill gärna ha kontakt med andra matematikintresserade esperantister.

De vill gärna ha fler exemplar av den franska esperantokursen Junulkurso. Adressen är: Gbelo Koffi (SEM), BP 13169, Lomé, Togo.

Universitetskurser i Mongoliet

Den sovjetiska tidningen Izvestija rapporterar att ungefär hundra mongoler, lärare, läkare, ingenjörer, arbetare och tjänstemän deltar i de nya esperantokurserna vid Mongoliets Statliga Universitet. Kurserna pågår i två år.

Mondkongresso pri psikiatrio

Mondkongresso dediĉita al "Novaj orientiĝoj pri la unu infanaĝo" okazos en Lugano, Svislando, dum la 20-a ĝis 24-a de septembro 1989. La kongreson aranĝos loka grupo de Monda Asocio pri Psikiatrio de Unua Infanaĝo. Petu informilon de:

D-ro Tazio Carlevaro,
via A. Di Sacco,
CH-6500 Bellinzona,
Svislando.

Kurso en Jyväskylä

Somera Esperantokurso en Jyväskylä, Finnland, dum la 2-a ĝis 7-a de julio 1989. Kursoj por komentoj kaj progresintoj, konversacia rondo, varia distra programo. Instruisto estos mag. Robert Cupepus el Nederlando. Pliajn informojn donos:

s-ino Seija Kettunen,
Keihäsmiehenkatu 3,
SF-40630 Jyväskylä,
Finnland.

Rätt svar till ordpussel:

bisvärm, abelaro; hörbar, aŭdebla; leksak, ludilo; bokhandel, librejo; synål, kudrilo; tryckeri, presejo.

Nova katalogo pri Esperanto-poŝtmarkoj

Okaze de la jubilea jaro lerta ĉina filatelisto, sinjoro Song Shengtan, verkis katalogon pri ĉiuj ĝis fino de 1987 aperintaj Esperanto-poŝtmarkoj kaj Esperanto-tutaĵoj. La tre bela katalogo estas presita kaj eldonita de la konata Esperanta sekcio de Guoji Shudian, Pekino, en formato tre praktika, sur luksa papero, kaj kun kolorbildoj pri ĉiuj objektoj. Sinjororo Song Shengtan per-

fekte kompilis ĝin kun detalaj informoj, eĉ pri ĉiu variaĵo de la filatelaĵoj.

La Esperantomovado pere de ĉi tiu katalogo ricevis unikan, interesan, modelan kaj modernan rimendon por kolektado, havindan ne nur por filatelistoj.

La katalogo jam estas laŭde priskribita en la granda jurnalo *Arbetet* en Malmö.

La prezidanto de la internacia filatela organizo AREK (Amika Rondo de Esperantaj-Kolektantoj), sinjoro Ivar Paulsson, Skytteholmsvägen 29, 171 44 Solna, pĝ. 515785-4, volonte kunhelpos havigi al vi la katalogon je prezo de 35 kronoj. Pere de li vi povas ankaŭ ricevi informojn pri AREK.

A-G Str.

Pripensinde

- Bonaj vortoj vivas tra la vivo, kaj ili povas lumi tra jarcentoj, same kiel la lumo de la stelo, malantaŭ milionoj da lumjaroj atingas iun ajn kun la sama klareco. (*E. Lindquist, svedo*)
- Kvar aferoj ne revenas: pafita sago, dirita vorto, perdita ŝanco kaj travivita vivo. (*O. Ibu-Khattab*)
- Se la ŝtonepokaj infanoj estus obeintaj siajn gepatrojn, ni ankoraŭ vivus en la ŝtonepoko. (*Red Top, sveda humoristo*)
- La medicina esploro tiel progresis, ke praktike neniu homo plu estas sana. (*Aldous Huxley, usona verkisto*)
- Tiuj, kiuj klopodas klarigi la ridon metafizike, malofte estas gajuloj. (*Voltaire, franca filozofiisto*)
- Se vi akceptas rolon, kiu superas viajn fortojn, vi hontigas vin en tiu rolo kaj krome malatentas la rolon, kiun vi povus ludi. (*Epikteto, helena filozofiisto*)

Insignoj

Nr	bottenfärg	text	typ	storlek	pris
1	vit	"E"	nål	8 mm	10:–
2A	gulvit	–	brosch	17 mm	15:–
2B	gulvit	–	nål	10 mm	10:–
3	vit/grön	"Esperanto"	nål	14 mm	10:–
4	vit	"Esperanto"	nål	14 mm	10:–
5A	mässing	"Internacia Lingvo Esperanto"	nål	14 mm	15:–
5B	krom	se 5A	nål	14 mm	15:–
6A	–	Sv. o. Esp. flagga	nål	27 X 27	15:–
6B	–	se 6A	f knapphål		15:–
7		"UEA"	f knapphål	22 mm	15:–

ELDONA SOCIETO ESPERANTO

Antoni Grabowski: grava homo en la historio de Esperanto

Cu vi iam aŭdis aŭ legis la nomon Grabowski? Se vi iom studis la historion de Esperanto, vi verŝajne scias ke Grabowski ne estis la dua esperantisto post Zamenhof, sed eble la dua homo, kiu sciis paroli Esperanton, kaj kiu verkis en la lingvo.

Antoni Grabowski naskiĝis en la germana parto de Polujo en 1857 – en tiu tempo Polujo ne estis libera lando, sed partoj de Germanujo, Rusujo kaj Aŭstrujo – kaj mortis en Varsovio en 1921. Li estis sciencisto pri ĥemio, kaj verkis sciencajn librojn. Ankaŭ pri lingvoj li estis sperta. Li lernis ĉirkaŭ tridek diversaj, ankaŭ Volapukon. Volapuko estis antaŭulo de Esperanto, alia inter-nacia lingvo, kiun kreis la germano Schleyer. Grabowski opiniis ke Volapuko estas tre malfacila lingvo, sed tamen lernis ĝin ĉar li opiniis ke la mondo bezonas mondlingvon. Tamen kiam li vizitis Schleyer-on, kaj rimarkis ke eĉ li, kiu mem faris la lingvon, parolas ĝin tre malbone, li fine komprenis ke Volapuko estas tro malfacila.

Kiam aperis la unua esperanta lernolibro de Zamenhof, Grabowski kaj multaj aliaj volapukistoj, tuj for-lasis Volapukon, kaj lernis la novan facilan internacian lingvon Esperanto. Baldaŭ li sendis al Zamenhof sian unuan tradukon al Esperanto: Neĝa 'Blovado' de la rusa verkisto Puŝkin. Baldaŭ renkontiĝis la du kaj okazis la unua inter-parolo en Esperanto.

Dum kelkaj jaroj Grabowski estis unu el la homoj, kiuj volis ŝanĝi Esperanton. En 1894 oni tamen decidis ke Esperanto restos sen ŝanĝoj, kaj Grabowski akceptis la decidon. Li multe laboris por informi pri Esperanto. En 1904 fondiĝis

Pola Esperanto-Societo kaj Grabowski fariĝis ĝia unua prezidanto. Dum la unua mondmilito (1914-1919) li devis for-lasi Varsovion, kiu estis en la rusa parto de Polujo, ĉar li devenis de la germana parto. Dum la milito la germanoj okupis Varsovion, kaj Grabowski povis reveni al sia hejmo. Liaj familianoj tamen foriris al Rusujo. Sola hejme, en la malplena domo, li finis la tradukon de Sinjoro Tadeo de Mickiewicz, pola poezia verkego, tut-libra poemo, kiu rakontas pri la vivo de pola familio. Tiu ĉi libro fariĝis unu el la klasikaĵoj de la esperanta literaturo. En Sinjoro Tadeo Grabowski uzas 209 novajn esperantajn vortojn, kiujn oni antaŭe ne uzis. La plejmulto el ili nun estas konataj vortoj de la lingvo.

Grabowski estis unu el la plej grandaj verkistoj kaj tradukistoj de la esperanta literaturo. Sola kaj malsana, li havis nenion por fari krom verki, traduki, kaj viziti Zamenhof-on, al kiu li ofte legis siajn verkojn. Post la morto de Zamenhof en 1917 li fariĝis eĉ pli sola. En 1921 li mortis pro kor-atako, kiam li rigardis esperantajn librojn en monstro-fenestro.

La esperantistoj ĉiam memoros

Grabowski-n pro liaj propraj verkoj kiel ekzemple la poemo Tagiĝo kaj tradukoj kiel la poemkolekto El Parnaso de Popoloj kaj kompreneble Sinjoro Tadeo.

Elparolo de nomoj:

Grabowski: grabovski

Schleyer: ŝlajer

Mickiewicz: mickieviĉ

Ĥemio: la scienco pri diversaj substancoj

Neĝo: akvo dum malvarma vintro

Blovi: la vento blovas

Konata: fama; tia, ke homoj konas lin

Kor-atako: subita malsano en la koro

Parnaso: la hejmo de la dioj kaj la poezio, laŭ la pratempaj grekoj

Den här artikeln är hämtad från tidskriften *Kontakt* 1988:3 Där publiceras artiklar som är särskilt tillrättlagda för nybörjare. Andra artiklar är skrivna med normal svårighetsgrad.

La sago kaj la kanto

<i>Mi pafis sagon en la aeron</i>	<i>Eĉ la plej bona akrevidanto</i>
<i>Ne scias kie ĝi falis teron</i>	<i>Ne povas sekvi flugon de l' kanto</i>
<i>La forfluganto tiel rapidis</i>	
<i>Ke mi la kuron tute ne vidis</i>	<i>Jam longe poste, mi unu tagon</i>
	<i>En la kverko trovis la tutan sagon</i>
<i>Mi spiris kanton en la aeron</i>	<i>La tutan kanton kun la muziko</i>
<i>Ne scias kie ĝi falis teron</i>	<i>Mi trovis en la kor' de amiko</i>

Henry Wadsworth Longfellow, Usono
Esperantigis: Antoni Grabowski

LASERSATS!

Mycket skarpare än laserutskrift!
Mycket billigare än fotosats!

*Lasersats från Omnibus.
Förenar lågt pris med hög kvalité,
modernaste teknik med god typografi.*

*Sättning från manus eller diskett,
PC eller Macintosh,
till ett pris som du kan påverka själv.*

Omnibus.

*Ett alldeles utmärkt ställe
att producera böcker, tidskrifter,
broschyrer och kataloger hos.*

*Svenska och esperanto:
för oss är båda vardagsspråk.*

Skriv till Omnibus
Myggdalsvägen 123, 135 42 Tyresö
Tel. 08 - 742 83 36